

KESKKONNAMINISTEERIUMI MAJANDUSAASTA ARUANNE

01.01.2008 – 31.12.2008

Aruandekohustuslase nimetus: Keskkonnaministeerium

Registrinumber: 70001231

Aadress: Narva mnt 7a, 15172 Tallinn

Telefon: 626 2802

Faks: 626 2801

E-post: min@envir.ee

Interneti kodulehekülg: www.envir.ee

Tegevjuht: kantsler Rita Annus

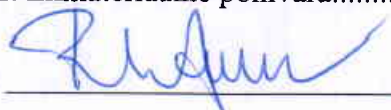
Välisaudiitor: Rimess OÜ

Majandusaasta aruanne koosneb tegevusaruandest, raamatupidamise aruandest ja siseauditi eest vastutava isiku arvamusest majandusaasta aruande kohta.

Dokument koosneb 95 leheküljest.

Sisukord

I osa. TEGEVUSARUANNE	4
1. Tegevuskeskkonna makromajanduslik ülevaade	4
2. Ülevaade Keskonnaministeeriumi valitsemisala tähtsamatest majandusnäitajatest	10
3. Keskonnaministeeriumi valitsemisala struktuur	11
4. Keskonnaministeeriumi valitsemisala riigiasutused ja nende 2008. aasta olulisemad majandusnäitajad	13
II osa. ÜLEVAADE KESKKONNAMINISTEERIUMI VALITSEMISALA 2008. AASTA TEGEVUSKAVA TÄITMISEST	15
1. Riigieelarve strateegias 2008 – 2011 sätestatud ülesannete täitmine	15
2. Ülevaade KKM avalike teenuste kvaliteedi parandamisest ja organisatsiooni arendamisest 2008. aastal	33
3. Hinnang tegevuskava täitmise kohta	35
III osa. KESKKONNAMINISTRI HINNANG SISEKONTROLLISÜSTEEMI KOHTA JA ÜLEVAADE KESKKONNAMINISTEERIUMI TEGEVUSEST SISEAUDITI KORRALDAMISEL	37
1. Hinnang sisekontrollisüsteemi kohta	37
2. Ülevaade riigiraamatupidamiskohustuslase tegevusest siseauditi korraldamisel	38
IV osa. ÜLEVAADE KESKKONNAMINISTEERIUMI VALITSEMISALAS VÕI VALITSEVA MÕJU ALL OLEVATE ÄRIÜHINGUTE JA MUUDE ISIKUTE KOHTA	40
1. Riigi osalemine tütar- ja sidusettevõtjates ning sihtasutustes ja peamised majandusnäitajad	40
2. Osalemine muude isikute tegevuses	41
2.1. Rahvusvahelised organisatsioonid ja ühendused	41
2.2. Mittetulundusühingud	44
V osa. TÄIENDAV INFORMATSIOON VASTAVALT RAAMATUPIDAMISE SEADUSEST TULENEVATELE NÕUETELE	45
1. Olulised sündmused ja muud selgitused	45
2. Ülevaade maavaravarudest ja nende hinnangulisest maksumusest	46
TEGEVJUHTKONNA DEKLARATSIOON	49
VI osa. RAAMATUPIDAMISE ARUANNE	50
6.1. Bilanss	50
6.2. Tulemiaruanne	51
6.3. Rahavoogude aruanne	52
VII osa. LISAD RAAMATUPIDAMISE ARUANDELE	53
Lisa 1. Raamatupidamise aastaaruande koostamisel kasutatud arvestusmeetodid ja hindamisalused	53
Lisa 2. Konsolideeritud asutused	58
Lisa 3. Raha ja selle ekvivalendid	59
Lisa 4. Keskonnatasud ja trahvid	59
Lisa 4a. Keskonnatasude ja trahvide nõuded	59
Lisa 4b. Keskonnatasude ja trahvide tulud	59
Lisa 5. Nõuded ja ettemaksed	60
Lisa 6. Laenukohustused	61
Lisa 7. Ettemakstud toetused ja tulevaste perioodide kulu	61
Lisa 8. Varud ja müügiotool põhivara	61
Lisa 9. Riigi osalus tütar- ja sidusettevõtjate ning sihtasutuste netovaras	62
Lisa 10. Kinnisvarainvesteeringud	62
Lisa 11. Materiaalne põhivara	63
Lisa 12. Immateriaalne põhivara	64

Lisa 13. Bioloogilised varad	65
Lisa 13a. RMK majandatava metsa väärtus.....	65
Lisa 13b. Selgitused metsateatisega seotud tabelite ja lisade juurde	66
Lisa 13.c. Aruandeaasta keskmised sortimentide vahelaohinnad puuliigiti	69
Lisa 13.d. Kuni 20 aastaste puistute väärtus	70
Lisa 13.e. Aruandeaasta riigimetsa tagavara ja bioloogilise vara väärtus	71
Lisa 13.f. Aruandeaasta riigimetsa pindala ja tagavara muudu väärtus.....	71
Lisa 14. Saadud maksude ettemaksed.....	72
Lisa 15. Võlad töövõtjatele	72
Lisa 16. Maksukohustused.....	72
Lisa 17. Muud kohustused ja saadud ettemaksed	73
Lisa 18. Saadud ja antud toetused.....	73
Lisa 19. Riigilõivud	74
Lisa 20. Kaupade ja teenuste müük	75
Lisa 21. Muud tulud.....	75
Lisa 22. Varade müük	76
Lisa 23. Tööjõukulud, töötajate arv	76
Lisa 24. Majandamiskulud.....	78
Lisa 25 Maksu-, lõivu- ja muud kulud.....	79
Lisa 26 Põhivara amortisatsioon ja ümberhindlus	79
Lisa 27. Netofinantseerimine riigieelarvest	79
Lisa 28. Tehingud avaliku sektori ja sidusüksustega.....	80
Lisa 29. Tulud	81
Lisa 30. Kulud.....	81
Lisa 31. Eraldised ja tingimuslikud kohustused	82
Lisa 31. a. Pooleliolevad halduskohtu hagid	82
Lisa 31.b. Pooleliolevad tsiviilkohtu hagid.....	83
Lisa 32. Rendile võetud ja rendile antud varad.....	83
Lisa 33. Riigieelarve täitmise aruanne.....	84
Lisa 34. Selgitused eelarve täitmise aruande kohta	89
VIII osa. SISEAUDITI EEST VASTUTAVA ISIKU HINNANG KESKKONNA-	
MINISTEERIUMI 2008 MAJANDUSAASTA ARUANDE ÕIGSUSE JA TEHINGUTE	
SEADUSLIKKUSE KOHTA.....	93
ALLKIRJAD MAJANDUSAASTA ARUANDELE.....	95

I osa. TEGEVUSARUANNE

1. Tegevuskeskkonna makromajanduslik ülevaade

Tulenevalt maailma majanduskliima olulisest halvenemisest 2008. aastal, toimus Eesti majanduses võrreldes eelmise aastaga tootmise ja tarbimise stabiliseerumine ning isegi mõningane langus. 2008. aastal oli SKP jooksevhindades 248,1 miljardit krooni, mis on ca 3,6% väiksem kui 2007. aastal. SKP vähenemist mõjutas eelkõige sisemajanduse nõudluse kiire vähenemine (7,4%). Samuti vähenes kaupade ja teenuste eksport välisnõudluse kahanemise tõttu.¹ Hinnanguliselt majanduse mõju looduskeskkonnale 2008. aastal võrreldes eelmise aastaga oluliselt ei suurenenud. Sellele aitasid kaasa majandushoobade ja regulatsioonide rakendamise tulemusel jätkunud investeerimine keskkonnakaitsemeetmesse. Majanduse jahtumisest tulenevat märkimisväärset keskkonnamõju vähenemist ning loodusressursside kasutamise vähenemist võib tõenäoliselt täheldada aga alles järgmistel aastatel.

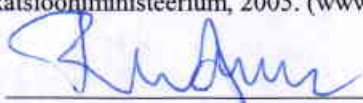
Olulisemad majandussektorid, mis mõjutavad looduskeskkonna kvaliteeti on jätkuvalt energeetika, keemiatööstus, transport, paberi- ja tselluloositööstus, ehitusmaterjalitööstus ja teedehitus, samuti vee- ja jäätmemajandus.

Elektrienergiat toodeti Eestis 2008. aastal 10549 GWh, mis võrreldes 2007. aastaga (rekordiliselt 12139 GWh) oli küll mõnevõrra väiksem, peamiselt elektrienergia ekspordi vähenemise tõttu. Võrreldes 2006. aastaga aga oli toodetud elektrienergia kogus siiski ca 9% suurem. Mõningaid edusamme tehti taastuvenergeetikas - hüdroenergiast toodetud elektrienergia kogus kasvas 29-le GWh-le ja tuuleenergiast toodetud elektrienergia kogus 122-le GWh-le. 2007. aastal olid vastavad näitajad 22 ja 97 GWh. Arvestades, et põhiosa elektrist toodetakse siseriiklikult põlevkivi baasil, mõjutab see otseselt keskkonnaseisundit. Põlevkivienergeetikasektor kasutab ca 91% kogu väljapumbatavast veest, sh ca 78% kogu põhjaveevõtust ning tekitab ca 61% kõikidest jäätmetest. Teatud osa põlevkivi kaevandamise ja töötlemise jäätmeid on võimalik taaskasutada looduslike ehitusmaterjali alternatiivina teedehituses ning ehitusmaterjalide tootmiseks ja sellealane tegevus on edukalt käivitunud. Põlevkivi madala kütteväärtuse ning kõrge väävli- ja tuhasisalduse tõttu on Eestis SO₂ ja CO₂ heitkogused inimese kohta Eestis palju suuremad, kui Euroopa Liidu liikmesriikides keskmiselt - 1 kWh elektri tootmisel paisatakse Eestis õhku keskmiselt 1,18 kg CO₂, Euroopa Liidus keskmiselt 0,34 kg CO₂².

Keemiatööstus- ning paberi- ja tselluloositööstusettevõtted on olulise keskkonnamõjuga, kuna kasutavad kohalikke loodusressursse (sh põlevkivi, põhjavesi) ning tekitavad suurtes kogustes jäätmeid (sh põlevkivi poolkoks) ja/või õhusaastet (sh CO₂, SO₂, merkaptaanid). Keemiatööstuse jaoks oli 2008 suhteliselt edukas – aasta alguses jätkus tootmismahdade üsna kiire kasv, kasum tõusis, eksport suurenes. Paljuski tulenes see nafta hinna kõrge tasemest, mis suurendas huvi põlevkiviõli tootmise ja põlevkivi kui õlitoorme vastu. 2008. aasta teises pooles nafta hind kukkus, tuues kaasa põlevkiviõli ekspordimahtude vähenemise. Samas ei olnud sellel olulist mõju põlevkivi kaevandamismahtudele.

¹ Statistikaamet (<http://www.stat.ee/31313>)

² Taastuvatest energiaallikatest toodetud elektrienergia kasutamise edendamine. Aruanne. Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium, 2005. (www.mkm.ee/doc.php?11111)

Ehitusmaterjalide tööstuse areng ja teedehitus sõltub oluliselt kohalike maavarade olemasolust ning kaevandamisvõimalustest. Ehitusmaavarade varu kasutamist takistab linnalähedaste maardlate täisehitamine ja elanikkonna vastuseis kaevandamisele. Nende probleemide lahendamiseks ja arengusuundade määramiseks alustati looduslike ehitusmaterjalide kasutamise riikliku arengukava aastateks 2010-2020 koostamist. Ehitussektoris toimus 2008. aastal üldine stabiliseerumine, kuid seoses ehitustegevuse, eriti sadamate rajamise ja teede rekonstrueerimisega säilis nõudlus ehitusmaavarade järele. See mõjutas ka ehitusmaavarade kaevandamise mahtu. Järgnevatel aastatel on oodata EL struktuurifondide rahastamisel suuremahuliste infrastruktuuriobjektide ehituste jätkumist, mis nähtavasti pingestavad olukorda kohalike maavarade kaevandamisel veelgi. 2008. aastal kinnitati Riigikogus ka Põlevkivi kasutamise riikliku arengukava aastateks 2008-2015, mis kehtestab suunad põlevkivisektori arendamiseks tulevikus.

Majandushoobade ja regulatsioonide rakendamise tulemusel on ka 2008. aastal jätkatud investeerimist keskkonnakaitsemeetmetesse, mis on aidanud keskkonnamõju vähendada. Eestis jätkub maksusüsteemi uuendamine ökomaksureformi põhimõtete rakendamisega, et enam väärtustada loodusvarasid ja keskkonda. Keskkonnatasude süsteem on olulises osas välja kujunenud ning keskkonnatasude määrad on pidevalt kasvanud, olulisemate keskkonnatasude määrad on kehtestatud 2009. a lõpuni ning need jäävad kehtima kuni uute tasumäärade kehtestamiseni. 2008. aastal laekus keskkonnatasudest kokku 1137,5 miljonit krooni, koos riigimetsatuluga 1364 miljonit krooni, ehk 0,54% SKT-st. Riigieelarvesse laekus keskkonnatasusid 1085 miljonit krooni, sh 838 miljonit krooni moodustasid saaste-, vee erikasutusõiguse ja maavara kaevandamisõiguse tasud. Kohalike omavalitsuste eelarvetesse laekus üle 280 miljoni krooni. Riigieelarvesse laekunud keskkonnatasud on peamised riigi keskkonnakaitsepoliitika elluviimise finantseerimise vahendid ning keskkonnatasude arvel rahastas Keskkonnainvesteeringute Keskus 2008. aastal rahvusliku programmi raames keskkonnaprojekte kokku 656 mln krooni eest, sh jäätmekäitlust toetati 96 mln, veemajandust 260 mln, looduskaitset 89 mln krooniga. Täiendavalt on Eestil võimalik keskkonnakaitse rahastamiseks kasutada EL vahendeid. 2008. aastal maksti välja ligi 967 miljonit krooni EL abi (sh kaasfinantseering). Aastateks 2007-2013 on Eestile kavandatud Euroopa Liidu toetusi üle 52 miljardi krooni, elukeskkonna arendamise rakenduskava raames on toetusteks ette nähtud 24,7 miljardit krooni, millest otseselt keskkonnakaitseks on kavandatud 13 mld krooni. Kõige olulisem ja rahaliselt suuremahulisem (7 miljardit krooni) tegevusvaldkond on veemajandus.

Keskkonnakaitse ja keskkonnakasutuse raamistik on kehtestatud Eesti keskkonnastrateegias aastani 2030 ning selle rakenduskavas Keskkonnategevuskavas aastateks 2007-2013, sätestades pikaajalised eesmärgid jäätmete, jääkreostuse ja reostuskoormuse vähendamise, vee, maavarade, energeetika ja transpordi, metsanduse, kalanduse ja jahinduse ning maastike ja looduse mitmekesisuse säilitamise valdkondades. Täpsemalt määratlevad eri valdkondade eesmärgid ja tegevuse mitmed hetkel juba jõustunud ja alles eelnõu vormis või väljatöötamisel olevad valdkondlikud arengukavad.

Keskkonnainfo kogumine, analüüs ja levitamine on teadmispõhise ning vastutustundliku keskkonnapolitiitika rakendamise peamisteks eeldusteks. Kõik olulisemad keskkonnavaldkonnad (õhk, vesi, jäätmed elusloodus jne) on seireinfoga kaetud. Keskkonnaandmeid kogutakse, korrastatakse ja avalikustatakse pidevalt. Suurenenud on andmete operatiivne kättesaadavus ja uute infotehnoloogiavahendite rakendamine nii andmete kogumisel kui andmevahetuses. Keskkonnaseireinfo kättesaadavuse parandamiseks on loodud ja arendatakse pidevalt Seireveebi³.

³ Seireveeb: <http://eelis.ic.envir.ee:88/seireveeb/>

2008.a seiretulemuste põhjal võib väita, et majanduskasv ja inimtegevus on avaldanud kergelt negatiivset mõju keskkonnaseisundile. Välisõhu kvaliteet on teatud ühendite osas mõnevõrra halvenenud, nt fenooli ja H₂S sisalduse osas Kohtla-Järvel. Probleemiks on peentolmu kõrged sisaldused linnaõhus, Tallinnas ka arseeni saastetaseme tõus välisõhus. Kirde-Eesti sademete saastetasemed on aastate jooksul tugevasti vähenenud nagu ka sademete pH, mis viitab aluseliste õhuheitmete mõju vähenemisele. **Rannikumere** seire viitab merevee troofsuse kasvule, ökoloogiline seisund tervikuna on "kesine". Kuigi Hg sisaldus kalades (räim, ahven) ületas mitmekordselt EL vastavat kvaliteedistandardit, on täheldatav ohtlike ainete sisalduse langustrend. 2008.a toimusid hoolimata jahedast ja vihmast ilmast inimkoormusele viitavad veeõitsengud järvedes ja meres, mis jätkusid isegi hilissügisel. **Siseveekogudes** on suurenenud sinivetikate biomass ja klorofüll α sisaldused, jõgede hüdrokeemilises seires täheldati üldläämmastiku sisalduse kasvutrendi. **Põhjaveevare** täienemiseks oli sademeterohke 2008.a väga soodus. Probleemiks on nitraaditundliku ala NO₃-sisalduse tõusutrend ülemises põhjaveekihi põllumajandustegevuse hoogustumise tõttu, sügavates või merelähedastes veehaardes looduslikult kõrge Cl-sisaldus ning Meltsiveski põhjaveekogumi veekvaliteet. **Ohustatud koosluste** seisundi võib tervikuna heaks lugeda. Kui mõningaid kooslusi on inimtegevus negatiivselt mõjutanud (nt kuivenduskraavid madalsoode või rabade ümbruses), siis poollooduslike koosluste puhul on probleemiks liiga vähene inimtegevus, nt puuduliku traditsioonilise majandamise tõttu on meie loopealsete seisund ja säilimisprospektiiv väga halb (kasvavad kinni), kiiresti väheneb hooldamata puisniitude liigirikkus. Niidukoosluste vähene majandamine mõjutab negatiivselt rändlindude toitumispaikade kvaliteeti, olles oluliseks teguriks nt hallhanede ja valgepõsk-laglede ümberpaiknemisel. **Liikide** seiretulemused viitavad nende stabiilsele seisundile, kuid halvenenud on mõne ohustatud või kaitsealuse taimeliigi seisund (nt kadumisohus on allsosi), halvas seisundis on endiselt ebapärlikarp ja lendorav. Samas on liigikaitseline tegevus seireandmetel ka positiivseid tulemusi andnud (euroopa naarits, mudakonn, vesilik jt).

Veemajanduses tegeletakse Euroopa Liidu toetuste valguses intensiivselt joogi- ja reovee projektidega. Üle 2000 inimekvivalendi reostuskoormusega reoveekogumisaladel nõuetekohaselt töötavate reoveepuhastite osakaal 2007. a seisuga oli 67%. Ühisveevärgiga on 2007.a andmete järgi liitunud 84% elanikkonnast. Neist omakorda 64% tarbib vett, mis on kõikidele nõuetele vastav. 99,99% tarbib vett, mis vastab mikrobioloogiliste näitajate nõuetele, 91,1% tarbib vett, mis vastab keemiliste näitajate nõuetele ja 74% tarbib vett, mis vastab indikaatornäitajate nõuetele.

Veemajanduse infrastruktuuri arendamise projektide rahastamiseks on Euroopa Liidu Ühtekuuluvusfondist 2008.a rahastusotsuse saanud projektide kogumaksumus 4,1 miljardit krooni, millest 2,4 miljardit kaetakse Ühtekuuluvusfondist ning 1,7 miljardit toetusesaajate omavahenditest.

Nitraaditundlike alade tegevuskavas 2004-2008 planeeritud tegevused on 2008.a seisuga edukalt lõpule viidud. Konkreetse positiivse mõjuna saab välja tuua veehaardete toitealade piisava kaitse tagamise ning üksiktarbijatele tervisele ohutu joogivee tagamise. Piirkondades, kus looduslikud tingimused ei võimalda vältida maapinnalähedase põhjaveekihi reostumist konkurentsivõimelise tootmise säilitamise hinnaga, on rakendatud kompenseerivaid tegevusi (üksikkaevude asendamine). Intensiivistuva põllumajandustootmisega piirkondades on pinnaveekogudes nitraatiooni keskmised sisaldused alla 25 mg/l.

Eesti on teiste Euroopa Liidu liikmesriikide seas oma veekogude ohustatuse poolest keskmiste hulgas. Ainult 37% Eesti pinnaveest moodustavad sellised veekogud, mille kohta võib kindlalt väita, et nende seisund ei ole ohustatud. Veekogude hea seisundi saavutamine

tagatakse veemajanduskavade plaanipärase rakendamisega. 2008.a lõpus võeti Vabariigi Valitsuse määrusega üle Euroopa Liidu supluskohtade haldamist käsitlev regulatsioon. 2008.a esitati Euroopa Komisjonile 56 supluskohta andmed. Kõik supluskohad vastavad nõuetele. Eestis on 33 väga hea ja 23 hea vee kvaliteediga supluskohta.

Jäätmekäitlus on viimastel aastatel teinud suure sammu tänapäevase, arenenud riigile kohase taseme suunas. Aasta algusest kehtestati jäätmete liigiti kogumise nõue – prügilatesse on keelatud ladestada sortimata olmejäätmeid. 2008. a. kevadel kiitis Vabariigi Valitsus heaks Riigi jäätmekava 2008-2013, mille põhieesmärk on jäätmete ladestamise vähendamine, jäätmete taaskasutamise suurendamine ning tekkivate jäätmete ohtlikkuse vähendamine, et negatiivne mõju keskkonnale oleks minimaalne.

Olmejäätmete tekke kasvu pidurdumist 2008. aastal mõjutas oluliselt eratarbimise kasvu peatumine aga ka elanikkonna keskkonnateadlikkuse kasv. Müügimahtude languse põhjustasid hüppeliselt tõusnud inflatsioon, suurenenud üldine ebakindlus, kasvanud intressimäärad ning vähenenud laenamine⁴.

Järjest vähem on keskkonnanõuetele mittevastavaid prügilaid – 2008. aastal suleti ja korrastati kaks tavajäätmeprügilat, sulgemisele kuulub veel 10 tavajäätmeprügilat ja 8 ohtlike jäätmete prügilat. Jäätmeseadusest ja pakendiseadusest tulenevate jäätmete ladestamise ja taaskasutamise sihtarvude kohaselt väheneb prügilasse ladestatavate jäätmete maht, ja samal ajal kasvab taaskasutatava materjali osakaal. 2007. aastast on osaliselt käivitunud biolagunevate jäätmete eraldi kogumine. Omavalitsused on rajanud 2008. a seisuga 63 jäätmejaama ja suuremat jäätmete kogumispunkti, vähemalt pooltel omavalitsustel on toimiv korraldatud jäätmevedu, mis aitab kaasa ebaseadusliku jäätmejäätluse vähenemisele. Muutused on toimunud ka jäätmete käitlusvõimaluste osas. Katsetusefaasis on jäätmekütuse (RDF - *Refuse Derived Fuel*) tootmine ning mehaanilis-bioloogiline jäätmetöötlus, planeerimisfaasis jäätmete masspõletustehaste rajamine.

Eestis on **looduskaitse** all 18% maismaast. Natura 2000 võrgustik koosneb Eestis 66 linnualast ja 509 loodusalast, mis võivad osaliselt või täielikult kattuda. 2008. a alguse seisuga on Eestis 129 looduskaitseala, 149 maastikukaitseala, 117 uuendamata eeskirjadega kaitseala, 343 hoiuala, 5 rahvusparki ja 548 parki või puistut. Kaitsealad hõlmavad 590 333 hektarit maismaad ja 92 253 hektarit veela. Hoiualad hõlmavad veel 113 745 hektarit maismaad ja 633 905 hektarit veela ning püsielupaigad vastavalt 74 707 hektarit maismaad ja 12 795 hektarit veela. Eestis on kaitse all 570 liiki. Neist I e kõige rangemasse kaitsekategooriasse kuulub 35 taimeliiki, 18 loomaliiki, 9 seeneliiki ja 1 samblikuliik. 2008. aastal viidi läbi täiendavaid inventuure Natura 2000 andmebaasi täiendamiseks. Jätkati ohustatud liikide ja ohjamist vajavate liikide kaitse- või ohjamismeetmete koostamist. Vabariigi Valitsus kiitis 11. detsembri 2008 korraldusega nr 499 heaks "Looduskaitse arengukava aastani 2020" koostamise.

Mets katab üle poole Eesti maismaast (51,5%). Metsamaa pindala ulatub 2,3 miljoni hektarini. Metsa näol on tegu ühe suurima Eesti rikkusega nii looduslikus kui ka majanduslikus mõttes. Riigimetsamaad on 885 tuhat hektarit ning erametsa 925 tuhat hektarit, mis moodustab 41 % kogu riigi metsade pindalast. Kolmandik Eesti metsadest on hoiu- ja kaitsemetsad. Tänu töhusale järelevalvele ja ühiskonna üldisele arengule on ebaseaduslik raie viimastel aastatel oluliselt vähenenud ning moodustab kogu raiest stabiilselt vähem kui 1%. Viimastel aastatel on puiduettevõtete osakaal ja tööhõive metsandussektoris vähenenud. Valitseb suundumus raiete tugeva vähenemise poole.

⁴ 2008. aasta I poolaasta majandusharude ülevaade. Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium. Tallinn 2008

Metsade uuendamine on viimastel aastatel tõhusamaks muutunud ning toimub tähtajaliselt ligikaudu 90% ulatuses vajalikust mahust. Innovaatiliste lahenduste kasutuselevõttuga on oluliselt paranenud metsavarude arvestus ning kasutamise planeerimine ja korraldamine.

Valitsus kiitis 4. septembril heaks metsaseaduse ja sellega seonduvate seaduste muutmise eelnõu, mille eesmärgiks on muuta metsaseadus paremini toimivaks ning viia see kooskõlla tegelike oludega. Peamisteks märksõnadeks on liigse bürokraatia vähendamine ja erametsanduse tõhustamine. 2008. a. töötati välja Erametsakeskuse ja erametsanduse tugisüsteemide arengukava projekt. Arengukava eesmärk on kujundada Erametsakeskusest kompetentsikeskus, kes lisaks erametsaomanikele suunatud toetuste administreerimisele on ka erinevate erametsanduslike arenguprotsesside käivitajaks ja juhtijaks.

Keskkonnaministri 23.09.2008 a käskkirjaga nr 1323 kinnitati Jahinduse arengukava aastateks 2008-2013. Arvestades Eesti jahinduses välja kujunenud traditsioone, on arengukava koostamisel lähtutud põhimõttest säilitada Eesti jahinduses väljakujunenud suured jahipiirkonnad.

Kalavarude hea seisundi saavutamiseks ja säästlikuks arenguks on viimastel aastatel loodud vajalikud eeldused, alates kalavarude taastamise pikaajalisest kavandamisest ning kalavarude kasutamist reguleerivate õigusaktide korrastamisest kuni kalavarude ja nende elupaikade taastamise projektide algatamise ja rakendamiseni. 2008. a oli heas seisus 40% Eesti kaluritele majanduslikult oluliste kalaliikide varudest. Probleeme tekitab asjaolu, et on vähenenud kalade kudemiseks sobivate alade ja kalade elupaikade arv, nende alade seisukord on halvenenud või ligipääs elu- ja kudealadele on tõkestatud. Veekogude ökoloogilise kvaliteedi parandamise projekti raames on asunud lahendama siirdekaldade rändeteede tõkestamise probleeme, et avada kalanduse seisukohalt olulistele jõgedele rajatud paisudel kalapääsud kudealadele ja laiendada kalade elupaiku.

Optimaalsed kalapüügi võimalused ja kalapüügi piiramise meetmed (tuginedes teadlaste soovitudele ja kalavarude pikaajalistele majandamiskavadele ning rahvusvaheliste kalanduslääbirääkimiste tulemustele) on kehtestatud. Koostamisel on Harrastuskalapüügi arengukava 2009-2013. Mobiilimakse harrastuspüügiõiguse eest tasumisel on rakendunud. 2008. aastal kavandatud uuringud kalade kudealade kaardistamiseks, mis on aluseks kudealade ning elupaikade taastamise programmi koostamisele, lükkusid edasi, kuna 2008. aastal ei saadud planeeritud töid läbi viia liiga kõrge veetaseme tõttu.

Viimastel aastatel on Eesti **ilmateenistus** saavutanud rahvusvaheliselt arvestatava tehnilise taseme vaatlusvõrgu arendamisel, infotehnoloogilistes lahendustes ja prognoosimudelite kasutamisel. Eesti Meteoroloogia ja Hüdroloogia Instituut on ühinenud tööks vajalike rahvusvaheliste organisatsioonidega (Euroopa Keskpika Ilmaennustuse Keskusega ECMWF ja EUMETSAT). Vaatlusjaamu on Eestis 98, sademete mõõtekohti tänase seisuga 72, millest aastaringselt toimib 59, neist 53-s mõõdetakse ka temperatuuri. Kasutuses on 2 ilmaradarit. Kiire andmeedastus toimib tänapäevaste automaatjaamade baasil, mis annab kiire ja täpse ülevaate hüdrometeoroloogilisest olukorrast Eesti territooriumil. Prognooside ja hoiatuste õigustatavuseks on saavutatud keskmiselt 91%. Lennundusmeteoroloogias on saavutatud rahvusvaheliste standarditega kehtestatud meteoroloogilise prognostilise informatsiooni õigeaegsus ja täpsus.

Maapoliitika prioriteediks on maareformi võimalikult kiire lõpetamine, sealhulgas maa riigi omandisse jätmise, et luua eeldused omavalitsuste ja riigi tulude kasvaks. 2008. aasta lõpuks on maareform teostatud 86,9% ulatuses maismaa territooriumist ja hüvitatud on 89% maa riigi kulul tagastamise kuludest. Riigi omandisse on maareservina jäetud 181 099 hektarit maad ja riigi omandisse on vormistatud 45 402 hektarit maad. Riigi maareserv on vähenenud RMK-le tema maakasutuse korrastamise eesmärgil ning looduskaitseliste piirangutega maade

üleandmise tõttu. Tulenevalt üldisest majanduslangusest ning kinnistute vähesest ostuhuvist, ei olnud võimalik täita riigieelarve seaduses pandud kohustust. Välja on töötatud veebipõhine Keskkonnaministeeriumi valitsemisel olevate riigimaade arvestuse andmebaas, alustatud on maade arvestuse pidamist.

Geodeetilise, geoloogilise, topograafilise kaardistamise ja andmestiku haldamise infrastruktuuri arendamine on olnud suuremahuline, pikaajaline ning järjepidev protsess. Kohalikest geodeetilisest võrkudest on rekonstrueeritud 50%. Geoloogilise digitaalse kaardiga on kaetud osaliselt või täielikult 25 baaskaardi lehte, mis moodustab ca 22% Eesti pindalast, sh täieliku komplektiga 13%.

Maa-ameti aluskaardid on WMS teenuse kaudu senisest ajakohasemalt ja lihtsamini kättesaadavad. Ehitusregistrisse kantud ehitiste andmed ja Teeregistrisse kantud riigiteede andmed jõuavad Maainfosüsteemi, mis loob võimaluse nende andmete kasutamiseks topograafiliste ruumandmete ja kaartide uuendamisel ning registreerimiseks kitsendustena maakatastrisse.

Keskkonnajärelevalve tõhustamine on jätkuvalt üks olulisemaid eesmärke. Õigusrikkumiste arv jätkas 2008. aastal vähenemise trendi: 2006. aastal 4408 rikkumist, 2007. aastal 3825 rikkumist ning 2008. aastal 3585 rikkumist.

Suure keskkonnakahjuga õigusrikkumiste arv ja õigusrikkumistega keskkonnale tekitatud kahju on vähenenud (peamiselt ebaseaduslike metsaraiete vähenemise arvelt): 2002. aastal leidis aset 891, 2006. aastal – 224, 2007. aastal 103 ning 2008. aastal 105 keskkonnakahjuga õigusrikkumist.

Üldise majandusolukorra halvenemise taustal võib eeldada ebaseadusliku keskkonnakasutuse kasvu. Selle tulemusel saab prognoosida suuremat survet kalavarudele, looduskaitsealadele ja metsaressursile. Seejuures võib senine õigusrikkumiste vähenemise trend muutuda. Seotult rikkumiste kasvuga suureneb ka looduskeskkonnale tekitatud keskkonnakahju.

Keskkonnajärelevalve tõhustamiseks taotleb Keskkonnainspeksioon (KKI) Euroopa Liidu struktuurfondide vahendeid. Selle abiga finantseeritakse infosüsteemide ühendamist, mobiilsete töökohtade loomist, järelevalve tehnika uuendamist ning operatiivse reageerimisvõime suurenemist.

2008. a jätkati 2007. a alustatud KKI Objekti Kontrollimise andmekogu süsteemi (OKAS) vajaduste analüüsi, süsteemianalüüsi- ja arendustöödega ning järelevalvega, mis võimaldab inspektoritel koostada kontrolli dokumente elektrooniliselt ning ühtlustada kontrollimetoodikaid. 2009. aastal lõpetatakse OKASe I etapi arendustööd, alustatakse II etapi töödega, mis kestavad 2010. aastani.

2009. aastal alustatakse elektroonilise õiguserikkumiste (ÕRAK) süsteemi hanke ja arendustöödega, mis tugineb 2008. aastal valminud ärianalüüsile. Süsteemide ühendamisel tekib võimalus inspektori tööprotsessi algusest lõpuni elektrooniliselt dokumenteerida ning jälgida. ÕRAKi arendustööd jätkuvad 2010. aastal.

2008. a lõpetati 1313 valvetelefoni üleandmisega Häirekeskusele seotud KKI vajaduste kaardistamine ning kuni 2009. a mai kuuni toimuvad vastavad arendustööd Häirekeskuse süsteemides. Alates 1. maist 2009 võtab 1313 valveteenuse opereerimise üle Häirekeskus ning on tagatud andmete liikumine KKI ja Häirekeskuse süsteemide vahel.

Organisatsiooni arendusest viidi 2008. aastal läbi struktuurireform ning juurutati valdkondliku juhtimise süsteem. Samuti panustati valdkondlike objekti kontrollimiste juhendite väljatöötamisega (2008. aastal valmis 20 juhendit).

Sõlmiti nelja ametkonna - politsei, päästeameti, maanteeameti ja KKI vahel koostöölepe ühiseks tegutsemiseks maanteedel õnnetuste tagajärjel tekkivate reostuste korral. Sõlmiti koostöölepe Maksu- ja Tolliametiga.

2. Ülevaade Keskonnaministeeriumi valitsemisala tähtsamatest majandusnäitajatest

	(tuhandetes kroonides)				
	2008	2007	2006	2005	2004
Bilansinäitajad					
Varad aasta lõpus	45 174 524	50 307 615	34 405 341	34 807 594	32 345 142
Kohustused aasta lõpus	433 422	455 456	545 875	352 910	235 607
Riigieelarvesse kuuluv netovara aasta lõpus	44 741 102	49 852 159	33 859 446	34 454 684	32 109 535
Tulemiaruaande näitajad					
Tegevustulud	1 710 080	1 778 940	1 806 733	1 290 415	960 110
Tegevuskulud	-7 949 865	8 211 105	-2 341 545	-163 923	-1 158 269
Tegevustulem	-6 239 785	9 990 045	-534 812	1 126 492	-198 159
Finantstulud - ja kulud	114 087	392 628	36 920	138 942	94 702
Muud näitajad					
Töötajate keskmine arv (inimest taandatuna täistööajale)	1 605,08	1 635,05	1 607,14	1 486,32	1 504,25
Asutuste arv (vt nimekiri lk 13)	10	10	10	25	25
Põhivarainvesteeringud	187 398	259 021	168 398	304 794	68 879
Eelarve ja selle täitmise näitajad					
Eelarve tulude maht	2 432 863	1 990 480	2 205 425	1 872 831	1 433 417
Eelarve tulude täitmine	1 981 863	1 552 673	1 753 393	1 290 415	960 110
Eelarve kulude maht	2 041 275	2 348 885	1 977 984	1 917 533	1 544 856
Eelarve kulude täitmine	1 907 918	1 655 773	1 388 237	1 174 213	739 288

Tabelis toodud varade mahu, netovara, tegevuskulude ja tulemi muutused on seotud RMK majandatava ja mittermajandatava metsa kui bioloogilise vara väärtuse vähenemisega kokku enam kui 5,5 mld krooni ulatuses. Kuna riigimetsa tagavarast moodustavad olulise osa keskealised puistud, kus valdavaks sortimendiks on paberipuit, siis on just paberipuidu hind kõige olulisem mõjur bioloogilise vara väärtuse vähenemisel 2008. aastal. Metsa kui bioloogilise varaga seotud täpsem info ja selgitused on toodud raamatupidamisaruaande lisas 13.

Eelarve tulude ja kulude mahu tegelikust mõnevõrra väiksem täitmine oli peamiselt seotud EL toetuste kavandatust väiksemas mahus kasutamisega.

Töötajate keskmise arvu vähenemine oli seotud 2008. aasta IV kvartalis alustatud koosseisude optimeerimisega, et valmistada ette Keskonnaministeeriumi keskkonnateenistuste, Riikliku Looduskaitsekeskuse ja Kiirguskeskuse ühendamist, mis realselt viidi läbi seisuga 01. veebruar 2009. aastal.

3. Keskkonnaministeeriumi valitsemisala struktuur

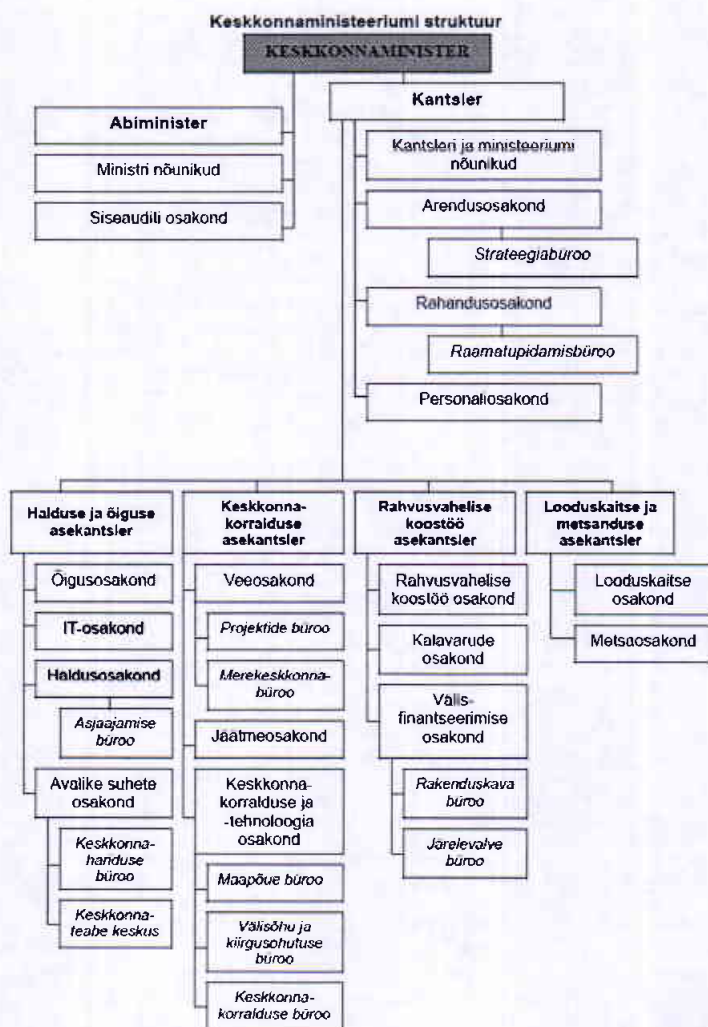
Keskkonnaministeerium (edaspidi ka ministeerium) on valitsusasutus, kes täidab seadusest tulenevaid ja Vabariigi Valitsuse poolt seaduse alusel antud ülesandeid oma valitsemisalas. Ministeerium on aruandekohustuslik Vabariigi Valitsuse ees, kes suunab ja koordineerib tema tegevust ja teostab tema üle teenistuslikku järelevalvet.

Ministeeriumi valitsemisalas on riigi keskkonna- ja looduskaitse korraldamine, maaga ja ruumiandmekogudega seotud ülesannete täitmine, loodusvarade kasutamise, kaitse, taastootmise ja arvestamise korraldamine, kiirguskaitse tagamine, keskkonnajärelevalve, ilmavaatluste, loodus- ja mereuuringute, geoloogiliste, kartograafiliste ja geodeetiliste tööde korraldamine, maakatastri ja veekatastri pidamine, keskkonnavalade välisabi ning vastavate õigusaktide eelnõude koostamine.

Ministeeriumi ja valitsemisala asutusi juhib keskkonnaminister.

Ministeeriumi struktuuriüksuste tööd juhib, ministeeriumi valitsemisalas olevate riigiasutuste tegevust koordineerib oma pädevuse piires ja ministeeriumi asjaajamist korraldab kantsler. Kantsler juhib arendusosakonna, personaliosakonna, rahandusosakonna ja kantslerile alluvate asekanclerite, nõunike ja struktuuriüksuste juhtide kaudu teiste osakondade (v.a siseauditi osakond, mis allub vahetult ministri) ja teenistuste tööd.

Ministeeriumi koosseisus on rahvusvahelise koostöö asekancleri, keskkonnakorralduse asekancleri, looduskaitse ja metsanduse asekancleri ning halduse ja õiguse asekancleri ametikoht.

Rahvusvahelise koostöö asekanstler juhib rahvusvahelise koostöö osakonna, välisfinantseerimise osakonna ning kalavarude osakonna tegevust ja ülesannete täitmist.

Keskkonnakorralduse asekanstler juhib veesakonna, jäätmeosakonna ning keskkonnakorralduse ja -tehnoloogia osakonna tegevust ning ülesannete täitmist.

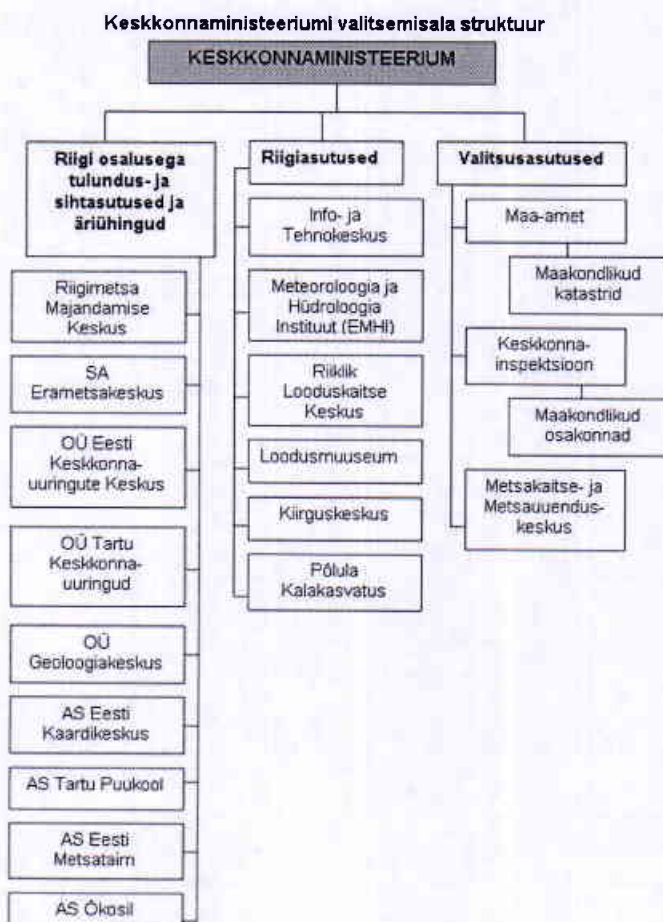
Looduskaitse ja metsanduse asekanstler juhib looduskaitse osakonna ja metsaosakonna tegevust ja ülesannete täitmist.

Halduse ja õiguse asekanstler juhib haldusosakonna, infosüsteemide osakonna, avalike suhete osakonna ja õigusosakonna tegevust ning ülesannete täitmist.

Keskkonnaministeeriumi struktuuri kuuluvad 15 maakonna keskkonnateenistust, kes alluvad vahetult kanstlerile. Keskkonnateenistuse põhiülesanne on riigi keskkonna-, looduskaitse-, metsa- ja ministeeriumi pädevuse piires kalanduspoliitika, programmide ja tegevuskavade elluviimine maakonnas.

Keskkonnaministeeriumi valitsemisalas või valitsemisel on üheksa riigiasutust, üks sihtasutus, üks riigi tulundusasutus ja kuus äriühingut ning üks vähemusosalusega äriühing (AS Ökosil).

Tulenevalt asjaolust, et alates 01.veebbruarist 2009. a muutub keskkonnahalduse korraldus, mis hõlmab Keskkonnaministeeriumi keskkonnateenistusi, Riiklikku Looduskaitsekeskust ja Eesti Kiirguskeskust, tehti 2008. aastal ümberkorralduse ettevalmistusi, sh optimeeriti metsandusvaldkonnaga seotud ametikohad.

4. Keskonnaministeeriumi valitsemisala riigiasutused ja nende 2008. aasta olulisemad majandusnäitajad

Valitsemisala asutused (10) kokku

Märkus: Järgnevates tabelites toodud tulud on näidatud "+" märgilistena ja kulud "-" märgilistena, v.a. Keskonnaministeeriumi ja sellest tulenevalt ka koondtabeli arvnäitajad, kus 2007.aasta kulud on toodud "+" märgilistena, mis tulenes metsa kui bioloogilise vara väärtuse kasvust.

	2008	2007	muutus
varad	45 174 523 996	50 307 614 578	- 5 133 090 582
netovara	44 741 102 392	49 852 159 026	- 5 111 056 634
tegevustulud	1 710 080 273	1 778 940 131	- 68 859 858
tegevuskulud	-7 949 865 110	8 211 104 401	-16 160 969 511
töötajate keskmine arv	1 605,1	1 635,1	- 30,0

sealhulgas:

Keskonnaministeerium

Valitsusasutus, registrinumber 70001231

	2008	2007	muutus
varad	43 112 495 691	48 395 345 499	- 5 282 849 808
sh bioloogiline vara	37 068 606 734	42 609 118 653	- 5 540 511 919
netovara	42 763 387 657	47 995 531 837	- 5 232 144 180
tegevustulud	1 459 299 907	1 518 710 945	- 59 411 038
tegevuskulud	- 7 274 381 303	8 789 000 186	-16 063 381 489
töötajate keskmine arv	523,9	526,2	- 2,3

Maa-amet

Valitsusasutus, registrinumber 70003098

	2008	2007	muutus
varad	1 179 925 596	1 112 967 335	66 958 261
netovara	1 152 309 044	1 099 817 281	52 491 763
tegevustulud	97 685 999	129 858 713	- 32 172 714
tegevuskulud	-210 799 701	-168 629 285	42 170 416
töötajate keskmine arv	251	266,5	- 15,5

Keskonnainspeksioon

Valitsusasutus, registrinumber 70003106

	2008	2007	muutus
varad	72 261 600	64 135 521	8 126 079
netovara	58 690 815	56 029 738	2 661 077
tegevustulud	31 651 011	21 527 124	10 123 887
tegevuskulud	-123 170 252	-98 089 460	25 080 792
töötajate keskmine arv	222,5	214,1	8,4

Tegevjuht: Rita Annus

Metsakaitse- ja Metsauenduskeskus

Valitsusasutus, registrinumber 70001254

	2008	2007	muutus
varad	24 259 284	24 196 107	63 177
netovara	20 565 767	19 997 748	568 019
tegevustulud	6 982 421	8 725 737	- 1 743 316
tegevuskulud	-39 101 918	-40 090 672	- 988 754
töötajate keskmine arv	71,6	69,6	2,0

Riiklik Looduskaitsekeskus

Hallatav asutus, registrinumber 70007848

	2008	2007	muutus
varad	494 105 684	361 984 476	132 121 208
netovara	467 596 524	340 373 148	127 223 376
tegevustulud	82 924 328	60 604 071	22 320 257
tegevuskulud	-169 829 657	-131 175 304	38 654 353
töötajate keskmine arv	176,7	170,5	6,2

Keskonnaministeeriumi Info- ja Tehnokeskus

Hallatav asutus, registrinumber 70003112

	2008	2007	muutus
varad	156 200 782	214 027 622	- 57 826 840
netovara	149 497 029	212 218 887	-62 721 858
tegevustulud	21 094 908	27 651 652	- 6 556 744
tegevuskulud	-54 043 676	-64 036 620	-9 992 944
töötajate keskmine arv	83,8	83,5	0,3

Meteoroloogia ja Hüdroloogia Instituut

Hallatav asutus, registrinumber 70001923

	2008	2007	muutus
varad	94 287 803	92 340 319	1 947 484
netovara	88 777 795	86 097 878	2 679 917
tegevustulud	9 188 634	8 048 874	1 139 760
tegevuskulud	-57 172 071	-57 927 677	-755 606
töötajate keskmine arv	222,4	253,6	- 31,2

Loodusmuuseum

Hallatav asutus, registrinumber 70003129

	2008	2007	muutus
varad	23 662 199	23 926 487	- 264 288
netovara	23 219 052	23 459 181	- 240 129
tegevustulud	804 210	673 074	131 136
tegevuskulud	-8 250 893	-5 555 455	2 695 438
töötajate keskmine arv	25,7	25	0,7

Kiirguskeskus

Hallatav asutus, registrinumber 70001917

	2008	2007	muutus
varad	1 693 867	2 864 062	- 1 170 195
netovara	1 364 129	2 519 832	- 1 155 703
tegevustulud	1 827 288	1 884 792	- 57 504
tegevuskulud	-10 649 876	-9 239 279	1 410 597
töötajate keskmine arv	19,1	15,9	3,2

Põlula Kalakasvatusteskus

Hallatav asutus, registrinumber 70001679

	2008	2007	muutus
varad	15 882 611	16 278 259	- 395 648
netovara	15 694 579	16 113 495	- 418 916
tegevustulud	670 903	3 155 569	- 2 484 666
tegevuskulud	-4 515 098	-5 070 453	- 555 355
töötajate keskmine arv	8,5	10,2	- 1,7

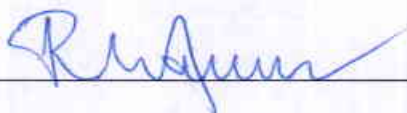
II osa. ÜLEVAADE KESKKONNAMINISTEERIUMI VALITSEMISALA 2008. AASTA TEGEVUSKAVA TÄITMISEST1. Riigieelarve strateegias 2008 – 2011 sätestatud ülesannete täitmine

Järgnevalt on antud ülevaade Keskonnaministeeriumi 2008.a viide tegevusvaldkonda jaotatud meetmetest (17) ja nende saavutamiseks teostatud olulisematest tegevustest ning tulemustest.

Tegevusvaldkond 1: Tõhusa keskkonnakorralduse tagamine ning maavarade ja vee säästlik kasutamine

Meede 1.1: Tagada inimestele nõuetekohane joogivesi ja saavutada ning säilitada pinnavee (sh rannikuvee) ja põhjavee hea seisund

Tegevjuht:

Rita Annus

15

Selgitus eesmärgi saavutamise kohta vastavalt 2008. aasta saavutustasemele: Üle 2000 inimekvivalendi reostuskoormusega reoveekogumisaladel nõuetekohaselt töötavate reoveepuhastite osakaal: 2006 = 59%, 2007 = 67%. Lõhilaste jõgedel ei ole uusi kudepaiku avanenud, kuna struktuurivahenditest rahastatav vooluveekogude seisundi parandamise meede ei rakendunud veel 2008. aastal, küll aga teostati vajalikud ettevalmistustööd. Joogivee tarbijate kohta 2008.a andmeid veel ei ole, vastavaid andmeid alles kogutakse kokku, analüüsitakse ja üldistatakse. Kuid 2007.a andmete järgi on ühisveevärgiga liitunud 84% elanikkonnast. Neist omakorda 64% tarbib vett, mis on kõikidele nõuetele vastav. 99,99% tarbib vett, mis vastab mikrobioloogiliste näitajate nõuetele, 91,1% tarbib vett, mis vastab keemiliste näitajate nõuetele ja 74% tarbib vett, mis vastab indikaatornäitajate nõuetele. Koordineeriti ja valmistati ette Keskkonnaministri 13.märtsi 2008 määrus nr 8 "veemajanduse infrastruktuuri arendamise meede", mille alusel toimub EL ÜF veemajanduse infrastruktuuri arendamise rahade kasutamine. Koordineeriti ja valmistati ette meede jääkreostuse likvideerimiseks endistel tööstus ja sõjaväe aladele, mille alusel hakatakse 2009. aastal Euroopa Liidu Ühtekuuluvusfondi vahendeid kasutama jääkreostuse likvideerimiseks.

Meetme eesmärkide saavutamisele liiguti läbi järgmiste tegevuste:

Tegevus 1.1.1: tervikveemajanduse korraldamine. Vesikondade veemajanduskavade koostamine. Alamvesikondade veemajanduskavade rakendamise korraldamine. Laborite võrdluskatsete korraldamine, veeproovivõtjate väljaõppe ja atesteerimise korraldamine. Sealhulgas uued algatused: Üleujutuste ohualade väljaselgitamine ja üleujutuste ohjeldamise kava koostamine. Alustatud on vesikonna veemajanduskavade koostamist. Atesteeriti 23 veeproovivõtjat, kellele väljastati atesteerimistunnistus ja -tõend veeproovivõtmiseks pinna-, põhja, heit- ja reoveest. Lisaks atesteeriti 7 merevee proovivõtjat.

Tegevus 1.1.2: põllumajandustootmisest pärineva reostuse pinna- ja põhjaveele avalduva mõju piiramine. Nitraadidirektiivist tuleneva aruandluse korraldamine. Veehaarete toitealade piisava kaitse tagamine. Veeseire rakendamine taimekaitsevahendite osas. Nitraaditundliku ala tegevuskava 2004-2008 rakendamine. Sealhulgas uued algatused: Järgmiseks perioodiks nitraaditundliku ala tegevuskava korrigeerimine. Nitraaditundliku ala tegevuskava toimimise perioodil on aastakeskmise nitraadisaldus Adavere kaevudes vähenenud 13 mg/l ning jääb heasse kvaliteediklassi. Pandivere piirkonna kaevude aastakeskmise nitraadisaldus on tõusnud, kuid jääb 0,5-kordseks võrreldes hea kvaliteediklassi piirväärtusega. Ette on valmistatud 2009-2011 NTA tegevuskava eelnõu.

Tegevus 1.1.3: merekeskkonna kaitse tõhustamine. Osalemine merestrategia direktiivi ettevalmistamisel. Läänemere tegevuskava rakendamine. Merereostusdirektiivi rakendamine. Rahvusvaheliste konventsioonide, sh HELCOM konventsiooni rakendamine ning aruandluse korraldamine. Sealhulgas uued algatused: Merekeskkonna parema kaitse korraldamise tegevuskava uuendamises osalemine. Läänemere tegevuskava rakendamise plaan (LTRP) VV protokollilise otsusega heaks kiidetud 11.12.2008, planeeritud tegevuste jätkuv rakendamine; Merestrategia raamdirektiiv 2008/56/EÜ. Asjakohased tegevused planeeritud 2009, 2010 aastal (ülevõtmise ettevalmistamine); Veeseaduse muutmise seaduses (RK vastu võetud 3.12.2008) 2005/35/EÜ - Laevadelt saasteainete merreheitmise keeld - nõuded üle võetud §26. AFS konventsioon 12.12.2008 Presidendi otsusega nr 380. liitumine. Uuendati Riikliku Reostustõrje plaani.

Tegevus 1.1.4: veekaitseinfrastruktuuri arendamine ning reoveemajanduse korraldamine. Kohalikele omavalitsustele ja vee-ettevõtetele antavate Euroopa Liidu ja riigi toetuste rakendamise koordineerimine vee ja reoveeinfrastruktuuri vastavusse viimisel asulareovee

puhastamise ja joogivee direktiivide nõuetega. Heitvee- ja suublaseire korraldamine. Reoveepuhastite operaatorite koolitamine, reoveepuhastite ja reoveesette töötlemisega seotud uuringute korraldamine. Sealhulgas uued algatused: Uuringute korraldamine vee-ettevõtlike arendamiseks ja jätkusuutlikkuse tõstmiseks. Kehtivate kohustustega seotud investeerimisprojektide elluviimiseks vajalike täiendavate vahendite taotlemine. Koordineeriti ja valmistati ette Keskkonnaministri 13.märtsi 2008 määrus nr 8 "veemajanduse infrastruktuuri arendamise meede", mille alusel toimub EL ÜF veemajanduse infrastruktuuri arendamise rahade kasutamine. Euroopa Liidu Ühtekuuluvusfondi elukeskkonna arendamise rakenduskava meetme -Veemajanduse infrastruktuuri arendamine- esimeses taotlusvoorus esitati kokku 35 taotlust kogumaksumusega 5 miljardit krooni. 2008 aastal rahastusotsuse saanud projektide kogumaksumus on 4,1 miljardit krooni, millest 2,4 miljardit kaetakse Ühtekuuluvusfondist ning 1,7 miljardit toetusesaajate omavahenditest. 2008 a. rahastati SA KIK veemajandusprogrammist 360 miljoni krooni ulatuses veemajandusprojekte sh. veekogude tervendamine, jääkreostuse likvideerimine, joogivee ja reoveekäitluse projektid, mittetehnilised tööd. Osaleti koostöös SA KIKga Ühtekuuluvusfondi 2004-2006 käimasolevate veemajandusprojektide elluviimise koordineerimisel ning toetati KKM poolset projektide kallinemise katmist.

Tegevus 1.1.5: jääkreostuse likvideerimise korraldamine. Jääkreostuskollete likvideerimise ja järeelseire korraldamine (sh jääkreostusobjektide valdajatele ELi ja riigi toetuste saamise korraldamine). Koordineeriti ja valmistati ette meede jääkreostuse likvideerimiseks endistel tööstus ja sõjaväe aladele, mille alusel hakatakse 2009 aastal Euroopa Liidu Ühtekuuluvusfondi vahendeid kasutama jääkreostuse likvideerimiseks. SA KIK abiga korrastatud hinnanguliselt 10 jääkreostuse objekti.

Tegevus 1.1.6: põhjavee kaitse korraldamine ja ohtlike ainete heidete vähendamine. Põhjavee direktiivi 2006/118/EÜ rakendamise korraldamine, sh põhjaveeseire puurkaevude korrastamine nõuetekohase ning usaldusväärse põhjaveeseire käivitamiseks. Põhjaveeseirekaevude andmebaasi arendamine. Eesti õigusaktidesse nende kohustuste sisseviimine, mis tulenevad 2008. aastal vastuvõetavast Euroopa Parlamendi ja Nõukogu direktiivist, mis käsitleb keskkonnakvaliteedi standardeid veepoliitika valdkonnas ning millega muudetakse direktiivi 2000/60/EÜ. 33 prioriteetse ohtliku aine seire korraldamine. Ohtlike ainete direktiivist ja fenoolide heidete vähendamise programmist tulenevate meetmete täitmise korraldamine. Põhjaveevarude hindamise jätkamine ja vastavate andmebaaside täiendamine. Sealhulgas uued algatused: Põhjaveekogumite kvaliteedi läviväärtuste kehtestamine ning asjakohase aruande koostamine. Kuna keskkonnastandardite direktiiv ilmus 24.12.2008, siis saab nimetatud õigusakti ülevõtmisega alustada 2009 aastal. 2008 aastal telliti 33 prioriteetse ohtliku aine seire korraldamiseks uuring. Uurimuse alusel valitakse 2009 a seirepunktid ning sealt määratavad ained. Seiretulemused on baastasemeks, mille alusel hinnatakse veekogude keemilise seisundi muutumist. Ohtlike ainete direktiivist ning fenoolide heidete vähendamise programmi täitmiseks telliti töö -Purtse jõe põhjasetete ohtlike ainete uuring Purkse jõe majandamise kavaks. Selle uuringu ja fenoolide seiretulemused näitavad, et ehkki jõgede vee ohtlike ainete kontsentratsioon ei ületa piirnorme, ei ole vähenenud veekeskonda laastavate fenoolide kogus. Valmis töö "Põhjavee direktiivi 2006/118/EU rakendamise ja veeseaduse muutmise põhjavee osas", kus on välja toodud põhjavee kvaliteedistandardid ja läviväärtused. Paigaldati põhjavee seire kümnesse tugivõrgu vaatluskaevu automaatsed seireseadmed. Põhjaveevarude hindamine jätkus tavapärasel viisil.

Tegevus 1.1.7: pinnaveekogude (sh piiriveekogude) kaitse korraldamine. Jõe- ja järvetüüpide ökoloogilise kvaliteedi klassipiiride interkalibreerimise korraldamine. Pinnaveekogude

seisundi parandamise korraldamine (sh vooluveekogude ökoloogilise kvaliteedi parandamise projekti elluviimine). Supluskohtade kasutamise ja kaitse korraldamine koostöös Sotsiaalministeeriumi ja Tervisekaitseinspektsiooni ning kohalike omavalitsustega. Piiriveekogude kaitse ja säästliku kasutamise tagamine koostöös Venemaaga, sealhulgas Narva jõe ja veehoidla kasutamisega seotud küsimuste lahendamine, piiriveekogude seisundi hindamine objektiivsete ja ühtsete hindamiskriteeriumide alusel. Piiriveekogude seire teostamine ja rakendusuuringute korraldamine ning nende alusel meetmekavade väljatöötamine ja rakendamine piiriveekogude hea seisundi saavutamiseks. Sealhulgas uued algatused: Veekogude ökoloogilise seisundi klassipiiride kehtestamine ja veekogude seisundi hindamine. Koordineeriti ja valmistati ette meede vooluveekogude seisundi parandamiseks, mille alusel hakatakse 2009 aastal kasutama Ühtekuuluvusfondi vahendeid vooluveekogudel kalade läbipääsu parandamiseks. 2008 a hinnati olemasolevate andmete alusel ära 641 vooluveekogumi, 157 järve ja 16 rannikeveekogumi seisund. Täpsustati veekogumite nimestik, mida edaspidi riiklikult hindama hakata. Vooluveekogumitest on 141 kesises, 22 halvas seisundis ja kõik teised vooluveekogumid heas või väga heas seisundis. Maismaa seisuveekogumitest on 31 kesises seisundis, 6 halvas seisundis, 1 väga halvas seisundis ja 12 hindamata (andmed puuduvad), ülejäänud maismaa seisuveekogumite seisund on hea või väga hea. Rannikeveekogumitest 5 on heas, 10 kesises ja 1 rannikeveekogum halvas seisundis. Euroopa Liidu supluskohtade haldamist käsitlev regulatsioon (direktiiv 2006/7/EÜ) võeti üle Vabariigi Valitsuse 3. aprilli 2008. a määrusega nr 74 -Nõuded suplusveele ja supelrannale. 2008.a esitati Euroopa Komisjonile 56 supluskohta andmed. Kõik supluskohad vastavad nõuetele. Eestis on 33 väga hea ja 23 hea vee kvaliteediga supluskohta.

Meede 1.2: Tagada maavarade keskkonnasõbralik ja efektiivne kaevandamine ning kasutamine minimaalse kao ja jäätmetega. Tagada mulla säästlik kasutamine, mulla olemasoleva kvaliteedi hoidmine ja mulla kvaliteedi parandamine

Selgitus eesmärgi saavutamise kohta vastavalt 2008. aasta saavutustasemele: Põlevkivi kasutamise riikliku arengukava 2008-2015 kinnitas Riigikogu 21.oktoobril 2008. Põlevkivi kaevandamise maht 2008. a. oli 16,96 miljonit tonni.

Looduslike ehitusmaterjalide kasutamise riikliku arengukava koostamise ettepanek Vabariigi Valitsusele on esitatud ja heaks kiidetud. Arengukava eelnõu koostamisega on alustatud. 2008.a sai valmis kolme Kagu-Eesti maakonna (Põlva, Valga ja Võru maakonna) mahajäetud turbaalade revisjon. Seega on Eesti mahajäetud turbaalade revisjon lõpetatud kõigis 15 maakonnas. Turbaalade kaitse ja säästliku kasutamise kontseptsioon on koostatud. Kaevandusjäätmete direktiivi ülevõtmiseks töötati välja siseriiklike regulatsioonide muutmise eelnõud.

Meetme eesmärkide saavutamisele liiguti läbi järgmiste tegevuste:

Tegevus 1.2.1: Maapõue alase teabe mitmekesistamine ja ajakohastamine, keskkonnaregistri maardlate nimistus olevate maardlate taashindamine. Üldgeoloogiliste uurimistööde, riigi info laiendamiseks potentsiaalsete alade kohta, kus võib leiduda maavarasid, jätkamine (Eesti maavarade kaardi koostamine (V etapp); Eesti struktuurläbilõigete andmebaas (XI etapp); Paekihtide kasutusvõimaluste hinnang (XI etapp); Harjumaa radooniriski kaardi koostamine (II etapp)). Keskkonnaregistri maardlate nimistus olevate maardlate taashindamine lähtuvalt keskkonnamõjust, paiknemisest ja majandusotstarbekusest. Sealhulgas uued algatused: Kaevandusjäätmete direktiivi nõuetest tulenevate meetmete väljatöötamine ja rakendamine. Üldgeoloogiliste uurimistöödega on saadud olulist teavet maavarade leviku ja kasutamisevõimaluste kohta. Keskkonnaregistri maardlate nimistut on täiustatud (nt

kasutajatele erinevate päringute koostamise võimaluste loomine, maapõuealase info lisamine). Loaandjatele (keskkonnateenistuste spetsialistid) ja ettevõtete spetsialistidele on korraldatud 2 koolitust. Maapõueseaduse ja selle alamaktide täiendamist on jätkatud. Koostöö jäätmeosakonnaga (põhivastutaja) töötati välja kaevandusjäätmete direktiivi ülevõtmiseks välja maapõueseaduse ja jäätmeaaduse muutmise seaduse eelnõu ning alamastme õigusaktide eelnõud.

Tegevus 1.2.2: põlevkivi kasutuse jätkusuutlikkuse tagamine. Põlevkivi kasutamise riikliku arengukava 2008 - 2015 ja selle rakendusplaani (2009 - 2012) kinnitamine. Sealhulgas uued algatused: Tegevuste (uuringute) korraldamine, selleks et ellu viia põlevkivi kasutamise riikliku arengukava rakendusplaanis kavandatud meetmed. Põlevkivi kasutamise riikliku arengukava 2008-2015 kinnitas Riigikogu 21.oktoobril 2008. Arengukava rakendusplaani esitame Vabariigi Valitsusele kinnitamiseks 2009.a. Põlevkivi kasutamise riikliku arengukava rakendusplaani elluviimise kava osas on esialgsed kokkulepped saavutatud ja tegevused alustamisel. Maapõueseaduse muutmise seadus jõustus 23.novembril 2008, osa õigusaktide täiendamist alustatakse.

Tegevus 1.2.3: looduslike ehitusmaterjalide kasutamise pikaajaline kavandamine ning kavade rakendamine. Sealhulgas uued algatused: Looduslike ehitusmaterjalide kasutamise riikliku arengukava ja rakendusplaani koostamise alustamine. Arengukava koostamise ettepanek Vabariigi Valitsusele on esitatud ja heaks kiidetud. Arengukava eelnõu koostamisega on alustatud: esimesena tööna alustati olemasoleva olukorra analüüsiga.

Tegevus 1.2.4: turbaalade kaitse ja säästliku kasutamise korraldamine. Mahajäetud turbaalade (jääksoode) revisjoni jätkamine (Põlva, Valga ja Võru maakonnas). Turbaalade kaitse ja säästliku kasutamise kontseptsiooni koostamine. 2008.a sai valmis kolme Kagu-Eesti maakonna (Põlva, Valga ja Võru maakonna) mahajäetud turbaalade revisjon. Seega on Eesti mahajäetud turbaalade revisjon lõpetatud kõigis 15 maakonnas. Turbaalade kaitse ja säästliku kasutamise kontseptsioon on koostatud.

Tegevus 1.2.5: mulla kaitse ja säästliku kasutamise arendamine. Sealhulgas uued algatused: Mulda käsitlevate Eesti õigusaktide väljatöötamise ja riigisisese tööjaotuse määramine Vabariigi Valitsuse poolt. 2008 II poolaastal jätkus EL eesistuja - Prantsusmaa juhtimisel mulladirektiivi eelnõu arutamine vastavas töögrupis. Aasta lõpuks kõigile vastuvõetavat eelnõu teksti valmis ei saadud. Arutelud jätkuvad 2009.a. Pärast direktiivi vastuvõtmist on kavas alustada koheselt Eesti mulda käsitlevate õigusaktide väljatöötamist.

Meede 1.3: Vähendada jäätmete ladestamist, suurendada jäätmete taaskasutust ning vähendada tekkivate jäätmete ohtlikkust

Selgitus eesmärgi saavutamise kohta vastavalt 2008. aasta saavutustasemele: Tekkivate jäätmete ladestamise osakaal 2007 a. oli 57% (statistilised aruanded 2008 aasta kohta valmivad 2009 aasta sept, mistõttu on võimalik esitada ind. saavutustase 2007 aasta kohta). Suletud keskkonnanõuetele mittevastavate tööstusjäätmete prügilate osakaal 2008 a. oli 87%. Suletud keskkonnanõuetele mittevastavate tavajäätmeprügilate osakaal 2008 oli 97%. Korrastati 2 tavajäätmeprügilat. Biolagunevate jäätmete osakaal ladestatavates jäätmetes 2008 a. oli 56%. Ohtlike jäätmete käitluskohtade ja kogumispunktide võrgustik on ajakohastatud. Tootjavastutusega seotud registrid on ajakohastatud ja toimivad.

Meetme eesmärkide saavutamisele liiguti läbi järgmiste tegevuste:

Tegevus 1.3.1: jäätmekäitluse infrastruktuuri arendamine, sh jäätmete liigiti kogumise ja taaskasutussüsteemide arendamine vastavalt riigi jäätmekavale. Riikliku jäätmekava 2008-2013 täitmine. Nõuetele mittevastavate prügilate sulgemise ja korrastamise toetamine. Nõuetekohaste regionaalprügilate ja muude regionaalsete jäätmekäitluskohtade (sh põletustehaste, biolagunevate jäätmete käitluskohtade nagu kompostimisväljakute jne) rajamisele kaasaaitamine. Viidi läbi uuring prügilate järelhoolduse toimimise kohta, olmejäätmete sortimisuuring, pakendijäätmete uuring. Koostati ülevaated KOV kehtestatud jäätmealaste õigusaktide kohta, KOV rajatud jäätmejaamade kohta. Jäätmeanalüüsimeetodite väljatöötamine: alustati standardi EN 14899:2006 "Jäätmete iseloomustus - jäätmematerjalidest proovide võtmine - proovivõtukava koostamise ja rakendamise raamistik" ülevõtmist tõlkemeetodil. Korrastati 2 tavajäätmeprügilat.

Tegevus 1.3.2: ohtlike jäätmete käitlussüsteemi arendamine. Ohtlike jäätmete käitluskohtade võrgustiku arendamise koordineerimine ja käitlussüsteemide väljaarendamise toetamine. Tootjavastutusega seotud registrid on ajakohastatud ja toimivad. Tootjavastutuse põhimõtte paremaks rakendamiseks on läbi viidud uuring mootorsõidukite osades piiratud ja keelatud ohtlike ainete kasutamise nõude täitmise kohta. Patareide ja akujäätmete kohta käivate nõuete täitmiseks on koostatud juhend. Uuendatud on juhendmaterjale elektroonikaromude ja romusõidukite kohta.

Tegevus 1.3.3: tootjavastutuse põhimõtte arendamine ja rakendamine. Tootjavastutusega seotud registrite, sh pakendi- ja probleemtoodeteregistri arendamine. Tootjate ja tootjavastutusorganisatsioonide nõustamine. Tootjavastutusega seotud registrid on ajakohastatud ja toimivad. Tootjavastutuse põhimõtte paremaks rakendamiseks on läbiviidud uuring mootorsõidukite osades piiratud ja keelatud ohtlike ainete kasutamise nõude täitmise kohta. Patarei ja akujäätmete kohta käivate nõuete täitmiseks on koostatud juhend. Uuendatud on juhendmaterjale elektroonikaromude ja romusõidukite kohta.

Meede 1.4: Saavutada ja säilitada hea välisõhu kvaliteet, sealhulgas järk-järgult kõrvaldada ringlusest osoonikihti kahandavad tehisained, piirata välisõhu saasteainete kauglevi ja vähendada energeetika ning transpordi negatiivset keskkonnamõju

Selgitus eesmärgi saavutamise kohta vastavalt 2008. aasta saavutustasemele: Praegu on täpsed andmed 2007.a kohta: SO₂ - 88 370 t, NO_x - 31 150 t, LOÜ - 36 900 t ja NH₄ - 9700 t. 2008.a andmed selguvad II-III kvartalis. Prognooside alusel on need 2007.a omadest tunduvalt väiksemad. Kasvuhoonegaaside heitkoguste vähendamise suundade eelnõu on välja töötatud. Töötati välja Tallinna saasteainete vähendamise tegevuskava eelnõu. Töötati välja ja alustati E-PRTR andmebaasi juurutamisega. Osoonikihti enamkahjustavate ainete kasutamise lõpetamise üle on tõhustatud järelevalvet koostöös Keskkonnainspektsiooni ja Veeteede ametiga.

Meetme eesmärkide saavutamisele liiguti läbi järgmiste tegevuste:

Tegevus 1.4.1: keskkonnasõbraliku energiatootmise ja -tarbimise soodustamine. Kütusekvaliteedi juhtimissüsteemi rakendamine, täiustamine ja ajakohastamine. Ühisrakenduse põhimõtete juurutamine taastuvate energiaallikate projektides. Sealhulgas uued algatused: Jäätmepõletamise kui energiaallika arendamine. Jätkati ühisrakenduse